

Correctievoorschrift VWO

2009

tijdvak 1

muziek

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 102 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

J.S. Bach - Cantate 'Mit Fried und Freud ich fahr dahin'

- 1 maximumscore 2**
twee van de volgende:
- traverso/dwarsfluit; ook goed: blokfluit
  - hobo / hobo d'amore
  - fagot
- per juist antwoord 1
- 2 maximumscore 2**
- begin: e mineur 1
  - maat 5: b mineur 1
- 3 maximumscore 1**
cantus firmus
- 4 maximumscore 2**
- maat 2: alt eerste noot
  - maat 2: bas eerste noot
  - maat 3: tenor tweede noot
  - maat 3: bas tweede noot
  - ook goed: maat 2: tenor tweede noot
- Indien vier of vijf pijlen juist 2
Indien twee of drie pijlen juist 1
Indien één pijl juist 0
- 5 maximumscore 1**
Beide hebben de omvang van een kwint / gaan van e naar b.
- 6 maximumscore 1**
- maat 1 tot en met 4: polyfoon / de stemmen zetten om beurten in
  - maat 5 en 6: homofoon / begint niet imitatorisch

Opmerking

Het antwoord moet geheel juist zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
7	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In de continuopartij worden ook akkoorden gespeeld. - De continuopartij speelt deels de baspartij mee. - De continuopartij vult deels de rusten van de baspartij (met octaafsprongen). <p>ook goed: harmonische functie ook goed: melodische functie</p> <p>per juist antwoord</p>	1
8	<p>maximumscore 3</p> <p>drie van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - langere notenwaarden (vooral hoogste partij en aan het eind) - dalende tendens in de hogere koorpartij (vooral aan het begin) - homofoon (in de tweede helft) - rusten tussen de noten - (aan het eind) lage ligging - (aan het eind) alleen lage stemmen actief <p>per juist antwoord</p>	1
9	<p>maximumscore 1</p> <p>maat 1, de derde g (tel 3, 2e helft)</p>	
10	<p>maximumscore 1</p> <p>achtsten</p>	
11	<p>maximumscore 1</p> <p>parallele beweging</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

twee van de volgende:

- afwisseling koor - solisten
- afwisseling koor - instrumentale gedeeltes
- gebruik van aria's en/of recitatieven
- continuopartij
- grote instrumentale bezetting
- maat in plaats van tactus
- tonaal in plaats van modaal

per juist antwoord

1

J. Brahms - Pianotrio nr. 1, deel 2, scherzo

---

18 maximumscore 1

een haak boven de eerste drie noten

19 maximumscore 3

drie van de volgende:

- hoog tempo
- staccato / lichte/leggiero speelwijze
- snelle opeenvolging van thema-inzetten
- overlapping / canonische thema-inzetten
- gebruik van een kort thema
- stuwend karakter

per juist antwoord

1

20 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Er wordt gemoduleerd.
- verwerking/variantie van het thema
- verwerking van het kopmotief uit het thema / een gedeelte van het thema

per juist antwoord

1

21 maximumscore 1

bourdon

22 maximumscore 1

- pianopartij: maat 3, tel 3 (linkerhand)
- vioolpartij: maat 11, tel 3

Opmerking

Alleen als beide antwoorden juist zijn 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

pijlen bij de derde kwartnoot van maat 2, 3, 5 en 6

Indien vier pijlen juist	2
Indien twee of drie pijlen juist	1
Indien één pijl juist	0

24 maximumscore 3

drie van de volgende:

- chromatisch stijgende baspartij in de piano
- afwisseling strijkers en pianopartij
- na een diminuendo weer crescendo
- stijgende sequens in de strijkerspartij
- chromatiek (in de stijgende sequens) in de strijkerspartij
- (diverse malen) verkorten van het strijkersmotief
- (diverse malen) herhalen van dit verkorte strijkersmotief aan het einde
- De piano speelt het laatste strijkersmotief mee.

per juist antwoord 1

25 maximumscore 3

- meerstemmige schrijfwijze: melodie met (eenvoudige) begeleiding (in tegenstelling tot polyfone motivische verwerking) 1
- melodiebouw: lang uitgesponnen thema / lange melodische lijnen (in tegenstelling tot het korte scherzothema) 1
- ander aspect (één van de volgende): 1
  - langzamer ten opzichte van het scherzothema / eerste gedeelte
  - legato speelwijze van de melodie
  - gebruik van ritenuto/rubato

26 maximumscore 2

	Voorzin	Nazin
1e keer	(piano)	viool en cello
2e keer	viool en piano	cello en piano

Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien één antwoord juist	0

27 maximumscore 1

Opmerking

Het antwoord moet geheel juist zijn en genoteerd in het goede octaaf.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 3

per haak

1

29 maximumscore 2

twee van de volgende:

- grote contrasten in dynamiek
- grote omvang/ambitus tussen hoogste en laagste noot
- virtuositeit
- brede akkoorden in de piano
- climaxwerking

per juist antwoord

1

K. Penderecki - Lucas Passie

30 maximumscore 1

unisono

31 maximumscore 1

alt

32 maximumscore 2

- Deus: grote secunde
- meus: kleine secunde

1

1

33 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Er komen grotere intervalsprongen in voor.
- Er komen dalende intervallen/intervalsprongen in voor.
- globaal dalende / dalende en stijgende tendens
- De toonomvang is veel groter.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

34 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De solostem herhaalt het motief hoger.
- De solist zet de tekst de tweede keer sterker aan / zingt met meer vibrato.
- (Delen van) het koor zingen het motief herhaaldelijk.
- In het begin zingen solist en koor ook afwisselend.
- Er wordt zowel in een laag als in een hoog register gezongen.
- Er komt tegenbeweging voor.
- Er vindt ritmische/melodische verdichting plaats.
- De inzetten volgen elkaar sneller op.
- Het geheel wordt meer dissonant.

per juist antwoord

1

35 maximumscore 4

lage strijkinstrumenten (twee van de volgende):

- Er zijn glissando's.
- Er wordt tremolo gespeeld.
- Er komt een zeer sterk vibrato in voor.
- Er wordt met de strijkstok op de snaren geslagen.
- Er wordt gespeeld met de onderkant (slof) van de stok / klapperend geluid op de snaren.
- Strijkinstrumenten worden als slaginstrumenten gebruikt.

zangstemmen (twee van de volgende):

- Er wordt staccato gemurmeld / soort gezongen pizzicato.
- Er wordt gefluisterd.
- Er komt een soort Sprechgesang in voor.
- Er wordt (hoog) geschreeuwd/gegild.
- Er worden glissando's gezongen.

per juist antwoord

1

36 maximumscore 2

twee van de volgende:

- buisklokken
- tamtam
- gong

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

37 maximumscore 2

voorbeelden van goede antwoorden (twee van de volgende):

- onheilspellende sfeer:
  - Er wordt veel in (zeer) laag register gespeeld.
  - Er wordt veel in (zeer) hoog register gespeeld.
  - dissonanten
- onrust/verwarring/desoriëntatie:
  - Er wordt in zeer kleine notenwaarden gespeeld / in hoog tempo.
  - veel stemmen door elkaar / teksten door elkaar / stemmen zijn niet te onderscheiden
- de verschillende mensen om Jezus heen: de vele stempartijen
- de ondervraging: de koorstemmen afwisselend met (blaas)instrumenten
- de bespottling: er klinkt een soort hoongelach

per juist antwoord

1

38 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Het wordt eenstemmig gezongen.
- Het wordt door mannen gezongen.
- Het wordt a capella gezongen.
- De melodie heeft een kleine toonomvang.
- Het doet modaal aan.
- Het doet aan als vrije ritmiek.

per juist antwoord

1

39 maximumscore 3

	maat 1-12	maat 15-24	
• tekstplaatsing:	de drie partijen zingen om de beurt een lettergreep	partij 2 en 3 als in maat 1 t/m 12, partij 1 zingt de gehele tekst	1
• samenklank:	er wordt gezongen met gebruikmaking van slechts één toon	er klinkt een meerstemmige / dissonante samenklank	1
• ritme:	op elke halve tel van de maat wordt een toon ingezet / elke toon duurt anderhalve maat of zes tellen	op elke kwart tel van de maat wordt een toon ingezet / tonen van bas 1 duren twee tellen, die van bas 2 en 3 duren vier tellen	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

40 maximumscore 3

- toonhoogte maximaal 2
- ritme geheel juist 1

41 maximumscore 2

Het antwoord moet twee van de vetgedrukte elementen bevatten:
Het fragment heeft kenmerken van een **polyfone** compositie waarin
verschillende stemmen
achtereenvolgens inzetten met hetzelfde thema (al dan niet gevarieerd).

per juist antwoord 1

42 maximumscore 1

cluster

43 maximumscore 1

Elk akkoord is opgebouwd uit uitsluitend kwarten.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

44 maximumscore 4

- elementen uit de twintigste eeuw (drie van de volgende): 3
  - De zangstemmen/instrumenten maken gebruik van veel verschillende zang-/speeltechnieken.
  - Zangstemmen worden soms gebruikt als ware het instrumenten / er worden zangwijzen gebruikt die je meer bij instrumenten verwacht.
  - De zangstemmen/instrumenten zingen/spelen in zeer lage en zeer hoge registers.
  - Het werk is overwegend atonaal.
  - Er komen veel dissonante passages / onopgeloste dissonante akkoorden in voor.
  - Er komen clusters in voor.
  - Er komen kwartenakkoorden in voor.
  - Er vinden veel maatwisselingen plaats.
  - Er komt veel polyritmiek voor.
  - Er is een belangrijke rol voor het slagwerk.

per juist antwoord 1

- element dat overeenkomt met een passie uit de barok (één van de volgende): 1
  - Er is een verteller/evangelist.
  - Er zijn meerdere solisten.
  - Er zijn meer koren.
  - Er is een jongenskoor.
  - Er is een afwisseling van koorgedeeltes, soloaria's en instrumentale gedeeltes.
  - Er wordt gebruik gemaakt van een fuga / fugatische elementen.

Kula Shaker - Song of love/Narayana, The Prodigy - Climbatize

---

45 maximumscore 1

nee, want de noot des komt niet voor in de toonladder van F-majeur

46 maximumscore 1

tertsverwantschap

47 maximumscore 2

- octaaf 1
- achtste notenwaarde 1

48 maximumscore 1

maat 2: overbinding tussen de 4e en 5e noot

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- bron 1   J.S. Bach - Cantate 'Mit Fried und Freud ich fahr dahin', BWV 125
                    Collegium Vocale Gent o.l.v. Philippe Herreweghe
                    Harmonia Mundi HMC 901659
- bron 2   J. Brahms - Pianotrio nr. 1, deel 2, scherzo
                    Nicholas Angelich: piano, Renaud Capuçon: viool, Gautier Capuçon: cello
                    Virgin classics 7243 5 45653 2 8
- bron 3   K. Penderecki - Lucas Passie
                    Koor van de West-Duitse omroep / Orkest van de Beethovenhalle Bonn
                    o.l.v. Marc Soustrot
                    MDG 337 0981-2
- bron 4   Kula Shaker - Song of love/Narayana
                    Strange folk, EMM SFKS001CD
                    The Prodigy - Climbatize
                    The fat of the land, XL-Recordings 826012120